

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۱۸/۱۱/۲۵

مرکز مطالعات استراتژیک و منطقی

نگاهی به اختلافات داخلی در دوره رئیس جمهور غنی

اشرف غنی در پی انتخاباتی به کرسی ریاست جمهوری افغانستان رسید که در تاریخ افغانستان یکی از نفس گیر ترین و جنجالی ترین انتخابات ریاست جمهوری خوانده می شود. در این انتخابات - که در سال ۲۰۱۴م برگزار شد - اختلافات به جایی رسید که بالاخره با میانجگری جان کیری، وزیر خارجه پیشین امریکا میان تیم های انتخاباتی عبدالله عبدالله و اشرف غنی بر اساس یک توافق سیاسی، حکومت وحدت ملی به میان آمد.

حکومت وحدت ملی از همان آغاز کار خود درگیر اختلافات داخلی بود. این اختلافات سال به سال شدت گرفت و عرصه های مختلف در کشور را نیز متأثیر ساخت. از این رو، اختلافات داخلی حکومت در این دوره، کشور را با خطر بی ثباتی سیاسی نیز مواجه کرده بود.

چگونگی آغاز اختلافات داخلی، اختلافات میان سران حکومت وحدت ملی، اختلافات حکومت و پارلمان و اینکه عوامل عمده اختلافات داخلی در دوره رئیس جمهور غنی چه بوده؟ از مواردی اند که در این تحلیل روی آن بحث صورت گرفته است.

اختلافات سران حکومت وحدت ملی

اختلافات داخلی در تمام کشورهای جهان یک امر طبیعی است؛ اما در افغانستان بخصوص در دوره ریاست جمهوری اشرف غنی که نامبرده در رأس یک حکومت ائتلافی (حکومت وحدت ملی) قرار داشت، این قضیه به اندازه برجسته بود که در برخی موارد کشور را با خطر بی ثباتی سیاسی مواجه کرده بود.

نسخه حکومت وحدت ملی که قدرت را به شکل ۵۰-۵۰ میان تیم های داکتر عبدالله و اشرف غنی تقسیم نمود، خود فراهم کننده زمینه آغاز اختلافات داخلی میان سیاستمداران افغان بود؛ چون حکومت وحدت ملی خلاف قانون اساسی افغانستان بر اساس یک توافق سیاسی به میان آمد و نیز از همان آغاز کار اش، انتقادهایی در مورد تشکیل این حکومت وجود داشت.

در اوایل، تیم های عبدالله و غنی با هم اختلافاتی داشتند و بعد ها هر دو تیم در داخل نیز با اختلافاتی درونی مواجه شدند. سران حکومت وحدت ملی در آغاز بر سر حکومت سازی و تقسیم قدرت، بعد ها در رابطه به معرفی وزرای کابینه و همچنان سایر مقام های بلند رتبه دولتی بخصوص سفیران، با هم اختلافات زیادی داشتند. این اختلافات زمانی هم به حدی رسید که رئیس اجرائیه اعتراضات آشکاری به رئیس جمهور، عملکرد دو ساله او و عملی نکردن تعهدات مندرج در توافق نامه سیاسی تشکیل حکومت وحدت ملی، اظهار کرد.

با در نظر داشت همین اختلافات، در سال نخست حکومت وحدت ملی برخی از مقام های بلند رتبه دولتی کارکرد حکومت را مورد انتقاد قرار می دادند و یا هم از مقام های خود کنار می رفتند. از این جمله می توان از کنار رفتن جیلانی پوپل، رئیس اداره مستقل ارگان های محل، رحمت الله نبیل، رئیس امنیت ملی افغانستان، نورالحق علومی، وزیر داخله، یوسف نورستانی، رئیس کمیسیون مستقل انتخابات، داود شاه صبا، وزیر معادن و پترولیم، میرزا خان رحیمی، والی هلمند، عمر سایی، والی کندز و برخی مقام های دیگر یاد کرد.

از سویی هم، اختلافات و جنجال ها میان رئیس جمهور غنی و معاون نخست اش موجی دیگری از اختلافات عمیق داخلی بود. در اوایل سال ۱۳۹۵ هـ ش جنرال دوستم از رئیس جمهور غنی به شدت انتقاد کرد که گویا به او سهم کافی در حکومتداری را نداده است. وی حتی رئیس جمهور را به قوم گرایی متهم کرد و اظهار داشت که تا اکنون صلاحیت معاونیت نخست برایش داده نشده است.

در جریان همین اختلافات، قضیه احمد ایشچی به میان آمد و اختلافات موجود را چند برابر بیشتر ساخت. جنرال دوستم که در قضیه احمد ایشچی متهم به آزار و اذیت جنسی وی بود، با حزب جمعیت و حزب وحدت در شهر انقره ترکیه ائتلافی تحت نام "نجات افغانستان" را تشکیل داد. این ائتلاف بعد از آن رو به تضعیف شد که از آمدن دوستم به افغانستان ممانعت گردید و طیاره وی اجازه نشست در میدان هوایی ولایت بلخ دریافت نکرد. اما چندی

د پانو شمیره: له 1 تر 2

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکنی د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رایرلو مخکې په خیر و لولئ

بعد زمانیکه یکی از فرماندهان های جنرال دوستم در شمال کشور دستگیر شد و مردم چندین روز در برخی ولایات شمال کشور تظاهرات گسترده انجام دادند، دوستم دوباره به کشور برگشت.

علاوه از اختلافات دوستم با رئیس جمهور، برخی مقامهای محلی دولت نیز با حکومت مرکزی در تقابل قرار داشتند. در این میان عطا محمد نور والی پیشین بلخ یکی از مقامهای محلی بود که از مقام ولایت بلخ کنار نمی‌رفت و خود را سهامدار حکومت وحدت ملی میدانست که بالاخره بعد از مذاکرات زیادی با ارگ، بر اساس برخی توافقات از کرسی مقام ولایت بلخ کنار رفت.

در مجموع، در طول بیش از چهار سال عمر حکومت وحدت ملی، اختلافات داخلی میان مقامهای حکومت همواره به شدت وجود داشته است که معمولاً پس از مدتی به میانجگری افراد داخلی و مقامهای کشورهای خارجی، تا حدی حل و فصل گردیده است.

اختلافات ولسی جرگه با حکومت

در دوره رئیس جمهور غنی بخش دیگری از اختلافات داخلی، تقابل قوه مقننه و قوه اجرائیه بود. در این میان ادامه کار سرپرست وزیران در کابینه حکومت وحدت ملی یکی از مواردی مهمی اختلافات میان حکومت و ولسی جرگه افغانستان بود. چون ولسی جرگه بارها از حکومت خواست تا به کار سرپرست وزیران پایان دهد و نامزد وزیران جدیدی را برای گرفتن رای اعتماد به این مجلس معرفی نماید؛ اما این کار در اوایل ماه ها طول کشید تا حکومت وزرای جدیدی به ولسی جرگه معرفی نمود و ولسی جرگه نیز به یازده تن از آن ها رای اعتماد داد، ولی برخی از آنها با گذشت بیش از چهار سال هنوز هم به حیث سرپرست ایفای وظیفه می‌نمایند.

موضوع دیگری که باعث اختلافات شدید حکومت و ولسی جرگه و نیز میان اعضای این جرگه شده بود، مسئله خواست تدویر لویه جرگه و تعدیل قانون اساسی بود. علاوه بر این، توزیع و چگونگی تذکره‌های الکترونیکی نیز قضیه جنجالی دیگری بود. ولسی جرگه فرمان رئیس جمهور را در این رابطه رد کرد، اما مشرانو جرگه آن را تأیید کرد که بالاخره از سوی کمیسیون مشترک هر دو مجلس شورای ملی، رای تأیید گرفت.

این اختلافات زمانی هم به حدی رسید که برخی اعضای برجسته ولسی جرگه به گونه مطلق راه تقابل با حکومت را در پیش گرفتند و در ایتلافات های ضد حکومتی همواره کارکرد حکومت وحدت ملی را مورد انتقاد قرار می‌دادند.

عوامل عمده اختلافات داخلی

- تشکیل حکومت ائتلافی: حکومت وحدت ملی در پی جنجالهای انتخاباتی بر بنیاد یک توافق سیاسی میان دو تیم انتخاباتی - که ساختارهای تشکیلاتی هر تیم نیز بنیاد منافع شخصی و شکل غیر طبیعی داشت - به میان آمد. به همین دلیل زمانی که منافع هر جانب در خطر بود، همان جانب با جانب دیگر مخالفت می‌کرد و این اختلافات بالاخره در داخل هر تیم نیز سر بلند نمود که در این مورد از ایتلاف میان عطا محمد نور و عبدالله عبدالله یاد کرده می‌توانیم.

- تقابل منافع شخصی: یکی از عوامل موجودیت اختلافات داخلی در حکومت وحدت ملی یا دروه رئیس جمهور غنی، تقابل منافع شخصی مقامات حکومتی بوده است. اختلافات میان مقامهای بلند رتبه دولتی زمانی که میان می‌آمد که منافع شخصی شان در تقابل هم دیگر قرار می‌گرفت. در بسیاری موارد اشخاصی که در کرسی حکومت قرار داشت هیچ چیزی برای گفتن بر ضد حکومت نداشتند؛ اما زمانیکه از مقام خویش کنار می‌رفتند، بر ضد حکومت موضع‌گیری می‌نمودند، کارکرد نظام را نقد می‌کردند و بالاخره یا به رهبری خود موجودیت یک ایتلاف سیاسی را اعلام می‌کرد و یا هم در یکی از ایتلاف‌های سیاسی ضد حکومت قرار می‌گرفتند.

- عملی نکردن تعهدات؛ یکی از عوامل اساسی و عمده اختلافات داخلی در دوره رئیس جمهور غنی، عدم عملی شدن تعهداتی بود که بارها بر عملی شدن آن تأکید صورت گرفته است. در اوایل، بخصوص در زمان کمپاین‌های انتخاباتی هر دو تیم با اعضای خود تعهداتی انجام داده بود که بدلیل عدم عملی شدن آن با اختلافات درونی مواجه شدند. در قدم دوم عملی نشدن تعهداتی که در توافقات حکومت وحدت ملی میان دو تیم جابجا شده بود، یکی دیگر از عوامل اساسی اختلافات و عدم موجودیت اعتماد میان هر دو جانب بود.

با این همه باید گفت، در دوره ریاست جمهوری اشرف غنی موجودیت اختلافات میان سیاستمداران یا مقام های دولتی حکومت که در برخی موارد یکدیگر را به قوم‌گرایی متهم نمودند، بر ذهنیت مردم عام نیز تأثیر گذار بودند. در طول بیش از چهار سال گذشته مردم افغانستان بدلیل برخی موضوعات (تذکره های الکترونیکی، تدویر لویه جرگه و قضیه تعدیل قانون اساسی...) که مقامهای حکومت وحدت ملی نیز در رابطه به آن اختلاف نظر داشتند، بر اساس قوم و سمت در مقابل همدیگر قرار گرفتند، تعصب و تبعیض بیشتر شد و فاصله میان مردم روز به روز افزایش یافت.

پایان